

GLAZBA KAO SNIMKA: STARO I NOVO NORMALNO U DOBA PANDEMIJE

SAŽETAK

Fizička distanca kao jedan od temeljnih zahtjeva u doba pandemije koronavirusom donijela je krupne promjene u produkciji i recepciji svih umjetničkih i kulturnih područja, pa tako i glazbe. Novo normalno podrazumijeva praksu i iskustvo na daljinu, bilo da je riječ o izložbama, predstavama, festivalima, godišnjim običajima i dr. No na području glazbe, ustvrdila bih, više je riječ o razotkrivajućem nego novom momentu. Riječ je o tome da posredovano iskustvo glazbe u vidu snimke počevši već od početaka 20. stoljeća postupno sve više zahvaća i stvaranje, a naročito recepciju glazbe. Doba pandemije, potpomognuto digitalnom tranzicijom i sveprisutnošću Interneta, taj je dugovječni proces dovelo do vrhunca. Što se tiče slušateljstva (tj. slušateljstva-gledateljstva, imajući na umu udio glazbenih videa u recepciji putem Interneta), a govoreći na temelju pojedinih etnografskih uvida, čini se kao da je prijelaz od izvedbe uživo, makar i posredovane snimkom, i produkcijski i postprodukcijski doradene snimke posve lagan, nezamjetljiv, dakle već otprije ugrađen u slušateljsko iskustvo. Slušateljski komentari na niz novih koronaviruskih žanrova mogu o tome rječito (ili bolje rečeno zvučno, budući da je riječ o glazbi) posvjedočiti. Što se pak tiče glazbenika, daleko od toga da su se u doba koronavirusa po prvi puta poduhvatili stvaralačkog skladateljskog i aranžerskog rada polazeći od snimke (npr. hip-hop, kojemu je izvorište u intervencijama DJ-a u reprodukciju gramofonskih ploča, predstavlja samo jedan takav primjer) ili pak producentski nadograđujući primarne slojeve snimki (što već dugo predstavlja normalan, uvriježeni postupak u procesu izdavanju nosača zvuka). No pandemijska novina jest u repertoarima i izvedbama u kojima su svi sudjelujući glazbenici fizički razdvojeni, a koje čine znatan, ako ne i najveći dio nove glazbene produkcije potaknute koronavirusom. Pritom, primat i nadalje ima stara politika simulakruma glazbeničke neposrednosti nauštrb zbilje rada (i stvaralačkog i mukotrpnog rada) na sirovom snimljenom materijalu. Zasad još čekamo hoće li se pojaviti žanr koji bi se usredotočio na propitivanje dugovječne opreke između žive i medijski posredovane glazbene izvedbe, koju je doba pandemije izrazito zaoštrilo, odnosno razotkrilo kao rezidualnu.

U izlaganju ću razraditi gore skiciranu tezu, koristeći etnografske uvide i primjere iz domaće i drugih sredina. Teorijski ću se osloniti na literaturu s područja fon(etno)muzikologije i na polazne pretpostavke započetanoga projekta o diskografskoj industriji u Hrvatskoj od 1920-ih do 1950-ih godina te kritički nadovezati na Baudrillardovu teoriju simulakruma.

